

ОСВІТА, СОЦІАЛЬНА РОБОТА, СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ

УДК 378.016:004

КОНІЩЕВА Наталія Йосипівна,

доктор економічних наук, професор, академік Академії економічних наук України

ВОРОПАЄВ Віктор Миколайович,

аспірант ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

(м. Слов'янськ, Україна)

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОСТОРУ МІСТА НА ОСНОВІ РОЗВИТКУ ПАРТНЕРСЬКИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН

Уточнено зміст термінів інформаційного та інформаційно-освітнього просторів. Запропоновано поняття єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору міста для його соціального розвитку на основі економічного зростання за рахунок активізації партнерських взаємовідносин різних соціально-економічних інституцій. Визначено основні вимоги до його формування. Запропоновано доповнити перелік платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, послугами у сферах освітньої, наукової, науково-технічної діяльності.

Ключові слова: інформатизація освіти, єдиний інформаційно-освітньо-виховний простір міста, активізація партнерських взаємовідносин, конкурентоспроможність освітньо-виховних послуг, економіка знань.

Постановка проблеми. Згідно зі Стратегією сталого розвитку «Україна–2020» до першочергових реформ і програм віднесено «Програму популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі». Її ключовим завданням є «формування позитивного іміджу України як європейської, демократичної, конкурентноздатної держави із сприятливим бізнес-кліматом, зі своїм унікальним місцем у світовому розподілі праці та інтегрованої у глобальні ланцюги створення доданої вартості» [1]. Інтеграція України у світовий інформаційний простір є основним завданням Національної програми інформатизації.

«У сучасному суспільстві зростають соціальний та гуманітарний компоненти наукової й інноваційної діяльності, світоглядно-ціннісна роль освіти. Країни, що мають розвинені, по-справжньому передові науково-освітні системи, потужну інноваційну інфраструктуру, належний рівень суспільної оцінки праці освітян і науковців, характеризуються стабільністю соціальних систем і державних інституцій, високими показниками рівня життя, інтелекту, здоров'я своїх громадян, тобто належним станом людського капіталу, який своєю чергою сам стає джерелом цивілізаційного, соціального, культурного й економічного поступу» [2, с. 84].

Таким чином, інформатизація освіти є стратегічним напрямом державної науково-технічної політики. Вона вимагає впровадження у вищу освіту інноваційних за змістом методів, засобів та форм професійної підготовки майбутніх фахівців нової формації, створення потужної інформаційної інфраструктури у вищих навчальних закладах з розвиненим інформаційно-комп'ютерним навчальним середовищем, залучення Інтернет-технологій, комп'ютерних мереж. За Індексом глобальної конкурентоспроможності в 2014 р. Україна посіла 76 місце серед 144 країн світу, за Індексом інновацій – 63 місце у рейтингу 143 країн світу, за Індексом рівня освіти – 31 місце серед 188 країн світу. У 2013 р. серед 148 країн світу Україна мала 73 місце за Індексом рівня розвитку інформаційно-комунікаційних технологій [3; 4; 5; 6].

Світова практика розвитку та використання інформаційних технологій свідчить про зміни традиційних форм організації освітнього процесу в умовах інформаційного суспільства. Як зазначено у «На-

ціональній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року», серед актуальніших проблем існуючої системи освіти в Україні можна назвати недостатню відповідність освітніх послуг вимогам суспільства, запитам особистості, потребам ринку праці; повільне здійснення інформатизації системи освіти та впровадження у навчально-виховний процес інноваційних й інформаційно-комунікаційних технологій; низький рівень фінансово-економічного, матеріально-технічного, методичного та інформаційного забезпечення навчальних закладів; слабка мотивація суспільства та бізнесу до інвестування освіти; відсутність дієвої системи стимулювання інноваційної діяльності в системі освіти.

До сучасних тенденцій інформатизації освіти можна віднести створення єдиного освітнього простору; активне впровадження інноваційних засобів, методів та принципів навчання, які орієнтовано на використання інформаційних технологій; формування системи випереджаючої освіти та безперервного навчання як універсальних форм діяльності, які спрямовано на постійний розвиток особистості протягом всього життя.

В умовах динамічного глобального розвитку доцільним є формування єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору як важливого напрямку соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Це можливо здійснити лише на основі активізації партнерських взаємовідносин органів влади та місцевого самоврядування, різних соціальних інституцій та суб'єктів господарювання великих міст, у яких розташовані університети та інші навчальні заклади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування освітньо-виховного інформаційного простору приділяється значна увага багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими. У результаті досліджень науковцями визначено зміст термінів «освітній простір», «інформаційний простір», «глобалізаційні та інформаційні освітні процеси як суспільне явище», обґрунтовано взаємозалежність та єдність процесів глобалізації та інформатизації освітнього простору [7, с. 191; 8; 9, с. 193; 10, с. 47]. Розроблено пропозиції щодо формування єдиного інформаційно-освітнього середовища, вдосконалення організації навчального процесу з використанням інформаційно-комунікаційних технологій [11, с. 4; 12, с. 219; 13], побудови єдиного інформаційного простору у вищих навчальних закладах [14, с. 147; 15; 16, с. 37].

Як правило, науковці досліджують окремо освітній та інформаційний простір. При цьому ці терміни розглядають лише на глобалізаційному, національному та регіональному рівнях. Незважаючи на широкий спектр досліджень із зазначених проблем, розробок щодо формування єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору міста на основі партнерських взаємовідносин вищих навчальних закладів, соціальних інституцій та суб'єктів господарювання, недостатньо.

На сучасному етапі в умовах обмежених ресурсів, перманентних кризових явищ, трансформації систем управління соціально-економічним розвитком та місцевого самоврядування актуальною є розробка пропозицій щодо активізації партнерських взаємовідносин на основі формування єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору на рівні університетського міста. Це й обумовило вибір теми наукового дослідження.

Метою даного дослідження є уточнення поняття єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору міста на основі активізації партнерських взаємовідносин органів влади та місцевого самоврядування, вищих навчальних закладів, соціально-економічних інституцій, суб'єктів господарювання та громадянського суспільства.

Для досягнення поставленої мети визначено **такі наукові завдання:**

– дослідити та проаналізувати різні наукові підходи до визначення складових, які входять до змісту термінів «освітній простір», «інформаційно-освітній простір», «інформаційний простір», «інформатизація освіти» тощо;

– на основі аналізу та узагальнення наукової літератури запропонувати термін «інформаційно-освітньо-виховний простір» та його основні елементи;

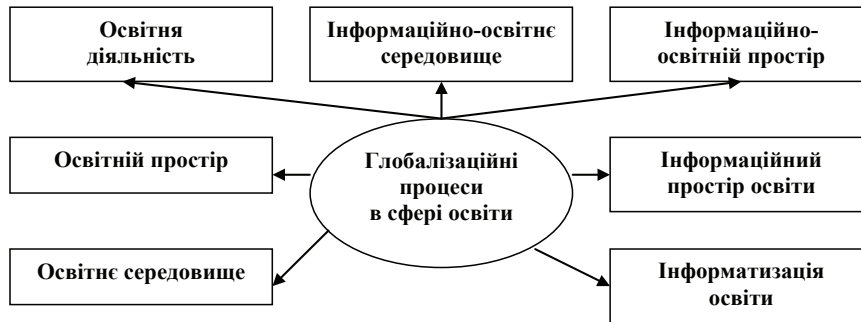
– визначити вимоги до формування єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору міста на основі активізації партнерських взаємовідносин органів влади та місцевого самоврядування, вищих навчальних закладів, соціально-економічних інституцій, суб'єктів господарювання та громадянського суспільства;

– розробити пропозиції щодо активізації партнерських взаємовідносин соціально-економічних інституцій міста Слов'янська на основі формування єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Згідно з Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, стратегічним напрямом державної політики у сфері освіти є розвиток наукової та інноваційної діяльності, підвищення на цій основі якості освіти та її інформатизація, вдосконалення бібліотечного та інформаційно-ресурсного забезпечення освіти і науки [17]. Реалізація державної освітньої, інформаційної та інноваційної політики в Україні регулюється багатьма законодавчими та нормативно-правовими актами, які встановлюють правові, організаційні, фінансові засади функціонування системи вищої освіти; створюють умови для посилення співпраці органів державної влади та бізнес-структур з вищими навчальними закладами на принципах автономії освітніх установ, поєднання освіти з наукою та виробництвом з метою підвищення рівня конкурентоспроможності людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб ринку праці у висококваліфікованих фахівцях тощо.

Таким чином, підвищення якості та рівня конкурентоспроможності сфери освіти, інтеграція держави в міжнародній освітній простір є першочерговим пріоритетом реалізації національної політики в сфері освітньої діяльності. На думку вчених, на даний час основним завданням є створення єдиного інформаційно-освітнього простору, важливим інструментом якого є впровадження інформаційних технологій у систему освіти на всіх рівнях.

Як свідчить аналіз літературних джерел, існує багато різних точок зору до визначення термінів з цих питань (рис. 1). У Законі України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» термін «освітня діяльність» розглядається як «діяльність вищих навчальних закладів, що здійснюється з метою забезпечення здобуття вищої, післядипломної освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти та інших осіб» [18].

Рис. 1. Термінологічний апарат з проблем формування єдиного інформаційно-освітнього простору

Авторами статті досліджено та проаналізовано різні наукові підходи до визначення змісту термінів «освітній простір», «освітнє середовище», «інформаційно-освітній простір», «інформаційний простір», «інформатизація освіти», «єдине інформаційно-освітнє середовище» тощо.

За визначенням ряду авторів, освітній простір – це «педагогічний феномен зустрічі та взаємодії людини з оточуючими її елементами-носіями культури (освітнім середовищем), у результаті чого відбувається їх осмислення та пізнання» [19]. Освітній простір розглядається як «просторово-часове поле функціонування і розвитку системи освіти – «відкритої й активної соціальної сфери, в якій діє ідеологія формування особистості з урахуванням умов зовнішнього середовища (природно-кліматичних, демографічних, екологічних, соціально-економічних, політичних), потреб соціальних замовників (і самої особи), реалізуються освітні послуги установами освіти й організаціями, що володіють освітнім, виховним і розвивальним потенціалом» [20, с. 108].

Інші автори розглядають освітній простір як «органічну частину зовнішнього середовища і суб'єкт ринкових відносин», де його «структурні складові можна представити у вигляді «трьох векторів-координат: суб'єкти розвитку, система безперервної освіти та багатопланові види діяльності (навчально-пізнавальна, навчально-професійна, творча, науково-дослідницька)» [21].

В умовах динамічного глобального розвитку інформація стає «головним чинником управління сучасним інформаційним суспільством, основним ресурсом та інструментом влади», а інформаційні ресурси стають «системоутворювальним чинником» життєдіяльності держави та суспільства [22, с. 25]. На основі змісту терміна «інформаційний простір» будуються різні трактовки дефініції «інформаційно-освітній простір».

Якщо інформаційний простір визначається як «сукупність результатів семантичної діяльності людства, який включає в себе інформаційні ресурси, засоби інформаційної взаємодії та інформаційну інфраструктуру» [23], або «безліч інформаційних об'єктів і зв'язків між ними, засоби і технології збору, накопичення, передачі, обробки, продукування та поширення інформації» [24], то інформаційний простір освіти «характеризується не тільки сукупністю технічних і програмних засобів збору, зберігання, обробки і передачі інформації, але також соціальними, психолого-педагогічними та культурними умовами реалізації інформаційних процесів в освіті» [23]. Інформаційний освітній простір виступає «конструктивною основою побудови навчально-виховного процесу, який задовольнив би нинішні вимоги до освіти, реалізацію ідеї безперервної освіти та мотиваційно-цільової готовності суб'єктів до неї» [25].

Виходячи з цього, інформатизація освіти в умовах глобалізації складається з процесів «інноватизації, інтеграції, мобільності та універсалізації освіти, що орієнтовані переважно на максимальний розвиток творчих здібностей, створення постійної мотивації до саморозвитку особистості на основі добровільно вибраного напрямку освіти, розширення можливостей самореалізації в професійній діяльності та конкурентоспроможності в умовах розвитку інформаційного суспільства» [9, с. 198].

Інформаційне середовище – це «частина інформаційного простору (сукупність знань, що мають цінність у вигляді економічного ресурсу, який сприяє розвитку тих чи інших секторів громадського життя),

який формує найближче інформаційне оточення індивіда, виступає сукупністю умов, що забезпечують його продуктивну діяльність» [23]. До системи інформаційних ресурсів належать такі її компоненти: «знання, інформація, засоби поширення інформації (ЗМІ, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), інформаційні агентства і мережі, комп'ютерні банки даних)» [22, с. 24].

Створення єдиного інформаційно-освітнього середовища потребує впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій і засобів для підвищення ефективності усіх видів діяльності, що здійснюються в системі освіти, а також новітніх педагогічних технологій, які на них базуються. Інформаційно-освітнє середовище – це «інтегроване середовище інформаційно-освітніх ресурсів (електронні бібліотеки, навчальні системи і програми) програмно-технічних і телекомунікаційних засобів, правил їхньої підтримки, адміністрування і використання, що забезпечують єдині технологічні засоби інформації, інформаційну підтримку і організацію навчального процесу, наукових досліджень, професійне консультування» [26, с. 17].

Інформаційно-освітнє середовище – це «системно-організована сукупність засобів апаратно-програмного, організаційно-методичного забезпечення, орієнтованого на задоволення потреб користувачів в інформаційних послугах і ресурсах освітнього характеру». До складових інформаційно-освітнього середовища вищого навчального закладу відносяться: «навчально-виховна робота, забезпечення комунікацій, управління контингентом слухачів, управління кадрами навчального закладу, ресурсами, навчальним процесом» [27].

Аналіз наукової літератури свідчить про різноманіття точок зору до визначення змісту термінів «освітній простір», «інформаційний простір», «інформаційно-освітній простір», «інформатизація освіти», «освітнє середовище», «єдине інформаційно-освітнє середовище» тощо.

Під термінами «освітній простір» учені розуміють розвиток системи освіти як соціальної сфери через реалізацію освітніх послуг; «інформаційний простір» – сукупність об'єктів інформаційної інфраструктури та суб'єктів, які у процесі своєї діяльності створюють, накопичують, зберігають та передають інформацію; «інформаційно-освітній простір» – сукупність інформаційних об'єктів, засобів і технологій збору, накопичення, передачі, обробки, розповсюдження інформації; «інформатизація освіти» – процес використання в системі освіти інформаційно-комунікаційних технологій; «інформаційно-освітнє середовище» – інтеграція інформаційно-освітніх ресурсів, програмно-технічних і телекомунікаційних засобів.

До складових цих понять науковцями, як правило, віднесено систему освіти, навчально-виховний процес, об'єкти інформаційної взаємодії, інформаційно-комунікаційні технології, технічні та програмні засоби збору інформації, інформаційні ресурси тощо.

На відміну від перелічених дефініцій, автори статті пропонують визначити «інформаційний простір» як сукупність суб'єктів обміну інформацією (розробники, передавачі, споживачі та інші), які об'єднані на основі одного або декількох критеріїв: види інформації (тексти, графічне відображення, музичний твір тощо); тематика інформації; основна мета використання інформації; спосіб створення, передачі, використання інформації; знаходження в сфері дій адміністративних, нормативних, законодавчих актів.

Відповідно, інформаційно-освітньо-виховний простір – це інтеграція інформаційного простору з суб'єктами освітньо-виховної діяльності (споживачів, постачальників і регуляторів освітньо-виховних послуг). Інформаційно-освітній простір може включати інші інформаційно-освітні простори, які обмежені один від одного на основі одного або декількох критеріїв, таких як: тематика освітніх послуг; спосіб створення, передачі, використання інформації; знаходження в сфері дій адміністративних, нормативних, законодавчих актів тощо.

Визначено елементи єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору міста. Серед них: управління навчальними процесами; владні, суспільні, економічні, соціальні інституції; партнерські взаємовідносини інституцій; суб'єкти, які створюють, накопичують, зберігають та передають інформацію; об'єкти інформаційної інфраструктури; програмні та технічні засоби; інформаційно-комунікаційні технології та засоби зв'язку.

Авторами статті запропоновано модель єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору, яка представляє собою систему інтеграції виховання, освіти та інформаційного простору, що здійснюється на основі інноваційних партнерських взаємовідносин різних соціально-економічних інституцій міста в сферах економіки, освіти та культури з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (рис. 2).

Розглянемо складові інформаційно-освітньо-виховного простору як інтеграційної системи взаємозв'язків та взаємовідносин різних соціальних інституцій міста в сфері освіти (рис. 3). Цілями формування єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору міста є забезпечення високого рівня конкурентоспроможності освітньо-виховних послуг на основі підвищення якості функціонування об'єктів освітньої, виховної та інформаційної інфраструктури, взаємодії різних інноваційних освітньо-культурних систем; постійного вдосконалення інформаційно-освітньо-виховного простору міста.

Рис. 2. Модель єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору

Серед основних вимог до формування єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору міста на основі партнерських взаємовідносин соціально-економічних інституцій треба визначити такі:

- поглиблення інтеграції науки, освіти, виховання, культури в контексті економіки знань та науково-технічної діяльності;
- активізація фундаментальних наукових досліджень, якість яких підтверджується публікаціями у вітчизняних та міжнародних фахових виданнях;
- функціонування розгалуженої інформаційної інфраструктури та матеріально-технічної бази, які спроможні забезпечити впровадження освітньо-виховної та науково-технічної діяльності на міжнародному рівні;
- підготовка та підвищення кваліфікації науково-педагогічних кадрів згідно зі стандартами європейського інформаційно-освітнього простору; підвищення якості та кількості публікацій професорсько-викладацького складу за показниками визнаних міжнародних наукометричних баз;
- створення передумов для активного розвитку інформатизації, під якою розуміється сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, які спрямовано на створення умов для задоволення інформаційних потреб громадян;
- впровадження гендерних підходів до навчально-виховного процесу та забезпечення гендерної рівності в різних сферах життєдіяльності міста;
- активізація рекламно-іміджевої роботи соціально-економічних інституцій на основі залучення засобів масової інформації.

Рис. 3. Елементи інформаційно-освітньо-виховного простору міста

Розглянемо формування єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору на основі партнерських взаємовідносин соціальних та економічних інституцій на прикладі міста Слов'янська, який є університетським центром зі значним інтелектуальним та освітньо-виховним потенціалом. Загальна кількість студентів Донбаського державного педагогічного університету денної та заочної форм навчання складає понад 8 тис. осіб. Підготовка та перепідготовка здійснюється за 60 освітніми напрямками та спеціальностями на 59 кафедрах 8 факультетів (фізико-математичний, філологічний, підготовки вчителів початкових класів, дошкільної освіти та практичної психології, дефектологічний, технологічний, фізичного виховання, психології, економіки та управління).

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» плідно співпрацює зі Слов'янською міською радою, різними соціальними та економічними інституціями з метою формування сучасного інформаційно-

освітньо-виховного простору, набуття досвіду та оволодіння новими знаннями для активізації можливостей стратегічного соціально-економічного розвитку та підвищення якості життя населення в місті.

Фахівці університету брали активну участь у розробці Стратегічного плану економічного та соціального розвитку Слов'янська на різні періоди; Програми створення загальнодержавного курортно-рекреаційного та туристичного центру на базі міст Слов'янська, Святогірська, Красного Лиману та Слов'янського району у рамках проекту «Інноваційна модель розвитку територій на основі ефективного використання курортних ресурсів» за замовленням Слов'янської міської ради; шляхів розвитку партнерських взаємовідносин різних соціально-економічних інституцій міста тощо.

Наприклад, завдяки багаторічним творчим зв'язкам ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» з УДППЗ «Укрпошта» традиційними стали щорічні спільні науково-практичні семінари та круглі столи щодо вирішення проблем менеджменту, економіки, логістичної, маркетингової, рекламної діяльності, психологічної підтримки працівників підприємств поштового зв'язку при спілкуванні зі споживачами. На базі факультету психології, економіки та управління із залученням фахівців УДППЗ «Укрпошта» постійно проводяться науково-практичні семінари та навчальні тренінги з фахівцями фінансово-економічного напрямку різних підрозділів «Укрпошти».

Результатами плідних партнерських взаємовідносин стали видання збірника наукових праць «Шляхи підвищення якості надання поштових та адміністративних послуг у місті Слов'янську на основі розвитку партнерських взаємовідносин Слов'янської міської ради, виконавчого комітету та Донбаського державного педагогічного університету з Донецькою дирекцією Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта» та розробка відповідної програми заходів [28, с. 111].

Серед заходів з підвищення якості надавання поштових та адміністративних послуг на основі партнерства можна назвати такі: розробка пропозицій до муніципальної програми працевлаштування молоді міста Слов'янська на підприємствах поштового зв'язку «Моє перше робоче місце»; розробка концепції взаємодії УДППЗ «Укрпошта» з підприємствами міста Слов'янська різної форми власності з метою надання послуг безпосередньо на підприємствах; обґрунтування доцільності створення робочого місця поштового працівника у центральному корпусі Донбаського державного педагогічного університету; розробка програми щодо створення музею історії пошти у місті Слов'янську [29, с. 327]. Пропозиції розглянуто фахівцями міста з точки зору доцільності включення до Стратегічного плану економічного та соціального розвитку Слов'янська на період до 2016 року.

Значущим чинником поліпшення соціально-економічного становища у місті Слов'янську є розвиток сфери малого та середнього підприємництва. В сучасних умовах господарювання існують суттєві резерви підвищення ефективності підприємницької діяльності, в першу чергу, за рахунок інноваційної складової та бізнес-освіти [28, с. 103]. Досвід факультету психології, економіки та управління ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» щодо розвитку партнерських взаємовідносин з органами місцевої влади й місцевого самоврядування та різними об'єктами ринкового середовища свідчить, що ефективний розвиток системи освіти можливий лише на основі активізації партнерства вищих навчальних закладів з бізнес-структурами.

У Законі України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» зазначено, що формування та реалізація державної політики в сфері вищої освіти має здійснюватися шляхом «гармонійної взаємодії національних систем освіти, науки, бізнесу та держави з метою забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку країни на основі наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності вищих навчальних закладів та їх інтеграції з виробництвом» [18]. Тому авторами даної статті запропоновано різні форми партнерства факультету психології, економіки та управління Донбаського державного педагогічного університету з підприємцями міста Слов'янська:

інституціональні форми партнерства – створення різних форм взаємодії та нових об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва: технопарки, центри трансферу технологій, спільні освітні структури, Центр бухгалтерського обслуговування підприємств, Інноваційний центр бізнес-освіти, Бізнес-інкубатор для фахівців та студентів університету, віртуальні навчальні підприємства залежно від сфери діяльності [28];

наукові та науково-технічні форми партнерства – спільні публікації за результатами наукових робіт, трансфер знань і технологій шляхом обміну викладачів, фахівців, аспірантів та студентів;

освітньо-виховні форми партнерства – стипендіальні програми, освітні ваучери, стажування студентів з подальшим працевлаштуванням;

фінансові форми партнерства – гранти, інвестиційні контракти, кредитні програми на одержання освіти на пільгових засадах;

рекламно-інформаційні форми партнерства – спільні публікації в засобах масової інформації; участь у теле- та радіопрограмах.

Для подальшого формування та розвитку єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору міста авторами запропоновано доповнити «Перелік платних послуг, які можуть надаватися навчальними за-

кладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності», затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 р. № 796, платними послугами, які може надавати факультет психології, економіки та управління ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»:

у сфері освітньої діяльності – організація та проведення дистанційного навчання для малозахищених верств населення міста (пенсіонери, молодь, переселенці); надання психологічних та юридичних послуг для батьків з дітьми; проведення освітніх тренінгів, семінарів, круглих столів для верств населення, що опинилися в складних життєвих обставинах; проведення комп'ютерних курсів для дітей, підлітків, пенсіонерів, домогосподарок тощо; організація та проведення курсів іноземних мов тощо;

у сфері наукової та науково-технічної діяльності – створення веб-сайту «Інформаційно-освітньо-виховний простір міста Слов'янська»; розробка пропозицій щодо активізації інформаційно-освітньо-виховного простору міста; формування баз даних закладів освіти, культури, виховання тощо;

у сфері охорони здоров'я, відпочинку, дозвілля, оздоровлення, туризму, фізичної культури та спорту – організація та проведення екскурсій та виїзних поїздок вихідного дня для малозахищених верств населення міста.

Отже, **наукова новизна одержаних результатів дослідження** полягає в уточненні понять інформаційного та інформаційно-освітнього просторів. На відміну від визначень попередників, «інформаційний простір» розуміється як сукупність суб'єктів обміну інформацією: розробники, передавачі, споживачі та інші. Під терміном «інформаційно-освітній простір» розглядається частина інформаційного простору, що об'єднує суб'єктів освітньої діяльності: споживачів, постачальників і регуляторів освітньо-виховних послуг.

Запропоновано поняття єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору міста на основі розвитку партнерських взаємовідносин університету та інших навчальних закладів міста, соціальних інституцій і бізнес-середовища.

На відміну від існуючих наукових підходів, авторами даної статті пропонується формування єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору міста для його соціального розвитку на основі економічного зростання за рахунок активізації партнерських взаємовідносин різних соціально-економічних інституцій.

Під партнерством розуміється інтеграція взаємодії суб'єктів освітньої діяльності, бізнес-середовища, органів місцевої влади й місцевого самоврядування, об'єктів соціальної інфраструктури, які інтегрують різні види ресурсів в умовах їх обмеженості та кризових явищ для досягнення спільної мети.

Запропоновано модель єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору, відмінна особливість якої полягає у тому, що вона включає виховання як один з важливих елементів, на якому базується розвиток освіти та формується інформаційний простір. Модель складається з взаємопов'язаних та взаємопроникаючих елементів: виховання, освіти та інформаційного простору.

Визначено основні вимоги до формування єдиного інформаційно-освітньо-простору міста.

Для подальшого формування та розвитку єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору міста запропоновано доповнити «Перелік платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності», затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 р. № 796, платними послугами у сферах освітньої діяльності, наукової та науково-технічної діяльності, охорони здоров'я, відпочинку, дозвілля, оздоровлення, туризму, фізичної культури та спорту.

Висновки. Формування інформаційно-освітньо-виховного простору як ресурсу соціального розвитку на основі економічного зростання держави в цілому та окремих регіонів (у першу чергу, університетських міст) дозволяє поступово здійснювати трансформацію соціально-економічного становища міста завдяки:

- забезпеченню високого рівня конкурентоспроможності освітньо-виховних послуг на базі сучасної інформаційної інфраструктури;
- підвищенню рівня виховного, освітнього, науково-дослідного потенціалу вищих навчальних закладів;
- інтеграції науки з освітою, бізнесом та виробництвом;
- підвищенню рівня відповідності освітніх послуг потребам сучасних ринків праці на основі підготовки фахівців нової формації;
- забезпеченню умов для економічного зростання на інноваційній та високотехнологічній базі;
- підвищенню рівня конкурентоспроможності людського капіталу в місті;
- розширенню можливостей саморозвитку та самореалізації особистості в професійній діяльності, її постійного розвитку протягом життя за рахунок безперервного навчання.

Виявлено, що в Слов'янську як університетському місті здійснюється значна робота з формування та розвитку єдиного інформаційно-освітньо-виховного простору на основі активізації партнерських взаємовідносин різних інституцій. Як свідчить досвід факультету психології, економіки та управління ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», для ефективного розвитку системи освіти в місті

доцільно активізувати партнерство вищого навчального закладу з органами місцевої влади й місцевого самоврядування, різними бізнес-структурами та об'єктами соціальної інфраструктури.

Запропоновано різні форми партнерства факультету психології, економіки та управління Донбаського державного педагогічного університету з суб'єктами бізнес-середовища: інституціональні, наукові та науково-технічні, освітньо-виховні, фінансові, рекламно-інформаційні.

Впровадження розроблених пропозицій дозволить активізувати розвиток партнерських взаємовідносин Донбаського державного педагогічного університету, органів місцевої влади й місцевого самоврядування, бізнес-середовища, різних соціальних інституцій на основі інтеграції ресурсів та використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Література:

1. Стратегія сталого розвитку «Україна–2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>. – Назва з екрану.
2. Модернізація освітньо-наукової сфери як важливий чинник гуманізації суспільства в контексті європейської інтеграції / Пріоритети гуманітарної політики для національної консолідації підрозділ 3.3.4 розділу 3.3 // Системна криза в Україні: передумови, ризики, шляхи подолання: аналіт. доповідь / За заг. ред. Я.А. Жаліла. – К.: Нац. ін-т стратегічних досліджень, 2014. – С. 81–84.
3. Индекс глобальной конкурентоспособности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/ratings/global-competitiveness-index/info>. – Название с экрана.
4. Исследование INSEAD: Глобальный индекс инноваций 2014 года. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/news/2014/07/18/6841>. – Название с экрана.
5. Рейтинг стран мира по уровню образования [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/ratings/education-index/education-index-info>. – Название с экрана.
6. Индекс сетевой готовности [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/ratings/networked-readiness-index/networked-readiness-index-info>. – Название с экрана.
7. Хмельницька О.І. Сутність та характеристика елементів освітньо-виховного простору сучасного університету / О.І. Хмельницька // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2012. – № 2. – С. 189–195.
8. Біловус Л. Український інформаційний простір: сьогодення та перспективи / Л. Біловус [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ijimv.knukim.edu.ua/zbirnyk/1_1/bilovus_1_i_ukrayinskyu_informatsiynyy_prostir.pdf. – Назва з екрану.
9. Кивлюк О.П. Глобалізація та інформатизація освіти в предметному полі філософії освіти / О.П. Кивлюк // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2014. – № 57. – С. 192–200.
10. Современное образовательное пространство: пути модернизации: материалы VII междунар. науч.-практ. конф., Чебоксары, 31 марта 2014 г. / Науч. ред. М.В. Волкова. – Чебоксары: НИИ педагогики и психологии, 2014. – 84 с.
11. Козяр М.М. Модернізація навчально-виховного процесу на основі використання єдиного інформаційного освітнього середовища / М.М. Козяр // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2011. – № 1. – С. 3–8.
12. Стрілець С.І. Новітні інформаційні технології (перспективи радикальних змін в освітньому просторі) / С.І. Стрілець // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. – 2011. – Вип. № 1. – С. 218–222.
13. Кісіль М.В. Стратегія державної політики інформатизації вищої освіти / М.В. Кісіль [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ic.ac.kharkov.ua/RIO/v38/v38-2-08.pdf>. – Назва з екрану.
14. Титова Н.В. Особливості побудови та впровадження єдиного інформаційного простору університету / Н.В. Титова, І.М. Матвеев // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 4 (16). – С. 146–149.
15. Полякова М. ИТ-пространство для университетов / М. Полякова // Директор информационной службы. – 2013. – № 1 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.osp.ru/cio/2013/01/13033693/>. – Название с экрана.
16. Информационное пространство современной науки: материалы V междунар. науч.-практ. конф., Чебоксары, 10 февраля 2014 г. / Науч. ред. М.В. Волкова. – Чебоксары: НИИ педагогики и психологии, 2014. – 92 с.
17. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>. – Назва з екрану.
18. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII (із змінами, у редакції від 11.06.2015 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. – Назва з екрану.
19. Цимбалару А. Компонентно-структурний аналіз поняття «освітній простір» / А. Цимбалару [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/20_PRNiT_2007/Pedagogica/23997.doc.htm. – Назва з екрану.
20. Касярум Н. Освітній простір: становлення поняття / Н. Касярум // Витоки педагогічної майстерності. – 2013. – Вип. 12. – С. 107–113.
21. Чабан Н.В. Простір загальноосвітнього навчального закладу як чинник формування та розвитку особистості учня / Н.В. Чабан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf1/Chaban.pdf. – Назва з екрану.
22. Марутян Р. Інформаційні ресурси влади як глобальний чинник управління сучасним суспільством / Р. Марутян // Віче. – 2007. – № 19. – С. 24–26.
23. Бак М. Поняття інформаційного простору освіти в структурі сучасного педагогічного дискурсу / М. Бак [Електронний ресурс]. – Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?. – Назва з екрану.

24. Пилипова В.М. Інформаційно-освітній простір: новий вимір освітнього простору: переваги та недоліки / В.М. Пилипова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journal.osvita-dnepr.com/publikatsiji/15-edinij-informatsijnij-prostir-strate-giji-innovatsijnogo-rozvitku-osvitnoji-galuzi>. – Назва з екрану.
25. Шахіна І.Ю. Поняття інформаційного освітнього простору як педагогічна проблема / І.Ю. Шахіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vestnik.kpi.kharkov.ua/files.pdf>. – Назва з екрану.
26. Биков В.Ю. Автоматизовані інформаційні системи єдиного інформаційного простору освіти і науки / В.Ю. Биков. – Умань: СПД Жовтий, 2008. – Ч. 2. – 56 с.
27. Чумак А.С. Інформаційно-освітнє середовище вищого навчального закладу / А.С. Чумак [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://informatika.udpu.org.ua/?page_id=1331. – Назва з екрану.
28. Коніщева Н.Й. Пропозиції щодо формування інфраструктури підтримки підприємництва міста Слов'янська / Н.Й. Коніщева, В.М. Воропаєв // Світовий досвід теорії та практики публічного управління: зб. наук. пр. – Сер. Громадянське суспільство. – Вип. 9 / За заг. ред. О.М. Руденко, С.В. Штурхецького. – Острого: Ін-т глобальних стратегій управління, Видавництво Нац. ун-ту «Острозька академія», 2015. – С. 100–112.
29. Коніщева Н.Й. Шляхи підвищення якості надавання поштових та адміністративних послуг на основі розвитку партнерських взаємовідносин у регіоні: параграф 7.3 / Н.Й. Коніщева, В.М. Воропаєв // Підвищення рівня якості життя в регіонах на основі вдосконалення взаємодії органів влади та місцевого самоврядування з національним оператором поштового зв'язку: розділ 7 // Проблеми та тенденції формування соціально-інноваційної політики сталого розвитку держави, регіонів, підприємств: колективна монографія / Під заг. ред. К.Ф. Ковальчука. – Павлоград: АРТ СИНТЕЗ-Т, 2014. – С. 324–332.